



# Strieborná zberateľská minca k 1 150. výročiu uznania slovanského liturgického jazyka

Pri príležitosti 1 150. výročia uznania slovanského liturgického jazyka vydala Národná banka Slovenska 28. februára 2018 striebornú zberateľskú mincu v nominálnej hodnote 10 eur, ktorou pripomína výnimočnosť a dôležitosť tejto udalosti pre históriu Slovenska.



Minca realizovaná podľa návrhu Mgr. art. Romana Lugára

Príchod solúnskych bratov Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu v roku 863 patrí k najvýznamnejším udalostiam našich dejín. Obaja vedeli, že o veľkosti národa rozhoduje jeho kultúra a vzdelanie. Svojou mnohostrannou vieroučnou, organizačnou a kultúrnou činnosťou sa zaslúžili o šírenie a upevňovanie kresťanstva, veľký rozvoj slovanskej kultúry, vznik samostatnej slovanskej cirkevnej provincie a o štátny rozvoj Veľkej Moravy. Títo výnimočne vzdelaní, odvážni a usilovní muži na Veľkej Morave nielen vyučovali, písali a prekladali do slovanského jazyka, ale tiež dokázali zavŕšiť svoje úsilie uznaním slovanskej liturgie. V roku 867 sa na pozvanie pápeža Mikuláša I. vydali do Ríma s cieľom dosiahnuť zriadenie samostatnej cirkevnej provincie pre Veľkú Moravu. Cestou sa zastavili v Benátkach, kde Konštantín obhajoval slovanský liturgický jazyk pred cirkevnými predstaviteľmi, ktorí tvrdili, že liturgiu možno slúžiť len latinsky, grécky a hebrejsky. V Ríme ich privítal nový pápež Hadrián II. Vo februári alebo v marci 868 pápež posvätil slovanské knihy, schválil slovanskú liturgiu, vysvätil Metoda za kňaza a dal vysvätiť niekoľkých Konštantínových a Metodových žiakov za kňazov a diakonov. Pápežským schválením slovanských kníh a slovanskej liturgie dostalo úsilie solúnskych bratov najvyššie uznanie, aké vo vtedajšej kresťanskej Európe mohlo dosiahnuť.

Výnimočnosť ich diela sa odráža aj v tom, že majú trvalé miesto medzi najväčšími postavami našich národných dejín, ako sú knieža Pribina, Anton Bernolák, Ľudovít Štúr, Andrej Hlinka a Milan Rastislav Štefánik, ktorí sú zobrazení na slovenských bankovkách platných v Slovenskej republike od roku 1993 do 31. decembra 2008. Obaja bratia a ich dielo sú stvárnení na bankovke v hodnote 50 Sk a okrem toho Národná banka Slovenska vydala v roku 2013 pamätnú dvojeurovú mincu k 1 150. výročiu príchodu misie Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu.

Na výtvarný návrh mince vyhlásila Národná banka Slovenska v auguste 2016 verejnú anonymnú súťaž, do ktorej bolo predložených deväť výtvarných prác.

Komisia na posudzovanie výtvarných návrhov pamätných mincí a zberateľských mincí ich hodnotila v novembri 2016. Jej odbornými poradcami boli Mgr. Ján Steinhübel, CSc., zástupca Historického ústavu SAV, PhDr. Peter Mulík, PhD., zástupca Matice slovenskej a prof. PhDr. Ján Lukačka, CSc. z Filozofickej fakulty Univerzity Komenského.

Na základe odporúčania odbornej komisie schválila Banková rada NBS na realizáciu výtvarný návrh Mgr. art. Romana Lugára, ktorý získal prvú cenu. Jeho návrh sa vyznačuje vydareným a vyváženým vyjadrením zadanej témy z obsahového aj



2. cena  
Mgr. Andrea Ličková  
a Karol Ličko



3. cena  
Mária Poldaufová

výtvarného hľadiska. Obe strany sú v kompozičnom súlade a ich vzácnu vizuálnu jednotu vytvára najmä reliéf ohraničený vpísaným kruhom, ktorý je použitý v centre averzu i reverzu. Na averze mince je na pozadí s byzantským krížom zobrazená plaketa z archeologického náleziska v Bojne, ktorá symbolizuje rané kresťanstvo na území Slovenska. Na reverze sú pod krížom umiestnené postavy vierozvestcov Konštantína a Metoda, ktoré sú významovo prepojené so zobrazením ukrižovaného Krista. Pozitívom návrhu je aj skutočnosť, že na averze je použitá symbolika gréckeho (byzantského) kríža a na reverze latinský kríž symbolizujúci Rím. Použitý motív hlaholiky na averze i reverze symbolizuje slovanský liturgický jazyk.

Druhá cena bola udelená Mgr. Andrei Ličkovej a Karolovi Ličkovi za návrh, ktorý vytvorili v spoluautorstve. Tento návrh tiež výborne vystihol zadanú tému. Autori sa pri jeho tvorbe opreli o výjav z nástennej maľby v rímskej bazilike San Clemente, znázorňujúci uznanie slovanského liturgického jazyka pápežom Hadriánom II., pričom ho rozdelili na dve časti. Prvá, umiestnená na averze, zobrazuje v strede mincového poľa pápeža schvaľujúceho slovanskú liturgiu. Kompozíciu v pravej časti dotvára silueta dvojkríža a text v hlaholike. Druhá,

umiestnená na reverze, zobrazuje sprievod so zástavami, krížmi a pútnickými palicami s Konštantínom a Metodom na čele. V pravej časti výjavu sú nosidlá so vzácnou relikviou – ostatkami sv. Klimenta, ktoré vierozvestcovia priniesli so sebou do Ríma.

Tretiu cenu získala autorka Mária Poldaufová. Výtvarnému riešeniu averzu dominuje historický artefakt – krížik z archeologického náleziska v Mikulčiciach zasadený do románskeho oblúka. Náznak architektúry stupňovito ustupuje do mincového poľa. Reverzu dominuje dvojportrét Konštantína a Metoda so siluetou kríža v pozadí. Na oboch stranách je použitá hlaholika ako symbol liturgického jazyka.

Strieborná zberateľská minca s priemerom 34 mm a hmotnosťou 18 g bola vyrazená zo striebra s rýdzosťou 900/1000 v Mincovni Kremnica. Na hrane je razbou do hĺbky uvedený nápis „• Konštantín a Metod • pápež Hadrián II. • Rím“. Zo schváleného limitovaného počtu 11 000 kusov mincí bolo vyrazených 2 900 kusov mincí v bežnom vyhotovení a 5 900 kusov vo vyhotovení proof.

Dagmar Flaché  
Foto: Štefan Fröhlich